

VALSTYBINĖ MOKESČIŲ INSPEKCIJA PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS

2017-10-23 Nr. (18.18-31-1E)RM-32460

DĖL NEKONKURAVIMO KOMPENSACIJŲ APMOKESTINIMO PAJAMŲ MOKESČIU

Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau - VMI prie FM) paaiškina nekonkuravimo kompensacijų, 2016 m. rugsėjo 14 d. įstatymu Nr. XII-2603 patvirtinto naujos redakcijos Lietuvos Respublikos darbo kodekso (toliau - Darbo kodeksas) 38 straipsnyje nustatyta tvarka išmokamų darbuotojams ir asmenims, su kuriais darbo sutartys ar jų esmę atitinkančios sutartys yra nutrauktos, apmokestinimo pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymą Nr. IX-1007 (toliau - GPMĮ) klausimą.

Darbo kodekso 38 straipsnyje yra aptartos darbdavio ir darbuotojų (turinčių specialių žinių ar gebėjimų, kurie gali būti pritaikyti konkuruojančioje su darbdaviu įmonėje, įstaigoje, organizacijoje ar pradėjus vykdyti savarankišką veiklą) susitarimo dėl nekonkuravimo galimybės bei sąlygos. Nekonkuravimo susitarimas gali būti sudaromas darbo sutarties galiojimo laikotarpiu ar (ir) pasibaigus darbo sutarčiai, bet ne ilgesniam nei dvejų metų laikotarpiui po darbo sutarties pasibaigimo. Nustatyta, kad nekonkuravimo su darbdaviu laikotarpiu darbuotojui turi būti mokama kompensacija, kurios dydis - ne mažiau nei keturiasdešimt procentų darbuotojo vidutinio darbo užmokesčio.

Dėl darbuotojams išmokamų nekonkuravimo kompensacijų apmokestinimo.

GPMĮ 2 straipsnio 31 dalyje darbo santykiai arba jų esmę atitinkantys santykiai apibrėžiami kaip santykiai, kai darbas atliekamas pagal darbo sutartis, taip pat bet kokia kita veikla, vykdoma teisinių santykių, kurie iš esmės (susitarimu dėl darbo apmokėjimo sąlygų, darbo vietos ir funkcijų, darbo drausmės ir kt.) atitinka darbo sutarties sukurtus darbdavio ir darbuotojo santykius, pagrindu.

Pagal Darbo kodeksą susitarimai dėl nekonkuravimo galimi tik tarp darbdavio ir darbuotojo, t. y. tarp asmens, kurį su darbdaviu sieja subordinaciniai, pavaldumu darbdaviui pagrįsti santykiai, ir tik su tais darbuotojais, kurių specialios žinios ar gebėjimai gali būti pritaikomi su darbdaviu konkuruojančiuose įmonėse, taigi tokių išmokų mokėjimo tikslas yra darbdavio siekis atlyginti už darbuotojo, atliekant darbo sutartyje numatytas funkcijas, specialių žinių ir gebėjimų pritaikymą tik darbdaviu esančio asmens naudai.

Atsižvelgiant į nekonkuravimo kompensacijų prigimtį, pobūdį ir esmę bei GPMĮ pateiktas darbo santykių ar jų esmę atitinkančių santykių ir šių santykių pagrindu mokamų pajamų sampratas, GPMĮ taikymo aspektu nekonkuravimo kompensacijos pagal turinį laikytinos su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų dalimi, apmokestinamos, taikant GPMĮ 6 straipsnio 1 dalyje nustatytą 15 procentų pajamų mokesčio tarifą.

Dėl gyventojams, su kuriais nutrauktos darbo sutartys, išmokamų nekonkuravimo kompensacijų apmokestinimo.

GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 5 punkte nustatyta, kad neapmokestinamosioms pajamoms priskiriamos „Lietuvos Respublikos įstatymuose arba kituose teisės aktuose nustatyto dydžio kompensacijos, įskaitant teisės aktuose nustatytas tiesiogines išmokas pajamų lygiui palaikyti, taip pat kompensacijos, kurių dydžiai nenustatyti, tačiau mokėjimas reglamentuotas Lietuvos Respublikos įstatymuose ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimuose, įskaitant kompensacijas už autorių arba gretutinių teisių pažeidimą, išskyrus kompensacijas, mokamas

gyventojui, kai nutraukiama darbo sutartis ar jos esmę atitinkanti sutartis, ir pinigines kompensacijas už nepanaudotas atostogas;“.

Formuluotė „<...išskyrus kompensacijas, mokamas gyventojui, kai nutraukiama darbo sutartis ar jos esmę atitinkanti sutartis...>“ apima visas gyventojams išmokamas išmokas (kompensacijas), kurių mokėjimas siejamas su darbo santykių pasibaigimu.

GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 5 punkto nuostatos buvo patikslintos 2008 m. gruodžio 23 d. Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13¹, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 27, 29, 30 straipsnių pakeitimo ir papildymo ir Įstatymo papildymo 18¹ straipsniu įstatymu Nr. XI-111, kurio aiškinamajame rašte nurodyta: „<atsižvelgiant į tam tikrų pašalpų ir kompensacijų tikslinę paskirtį, siūloma numatyti, kad *visos kompensacijos, mokamos gyventojui, kai nutraukiama darbo sutartis* ar jos esmę atitinkanti sutartis, būtų laikomos apmokestinamosiomis pajamomis, neatsižvelgiant į tokios sutarties nutraukimo aplinkybes“.

Įvertinus tai, kad nekonkuravimo kompensacijos objektas (dalykas) yra tas pats tiek esamų, tiek buvusių darbuotojų atžvilgiu, taip pat į tai, kad kompensacijų mokėjimą reglamentuoja 2017 m. liepos 1 d. įsigaliojęs naujos redakcijos Darbo kodeksas, darytina išvada, kad nekonkuravimo kompensacijų apmokestinimo pajamų mokesčiu tvarka neturėtų skirtis priklausomai nuo to, kada tokios kompensacijos yra mokamos, t. y. tebesitęsiant darbo santykiams, ar jiems nutrūkus.

Atsižvelgiant į išdėstytą, nekonkuravimo kompensacijos, išmokamoms gyventojams, su kuriais nutrauktos darbo sutartys ar jų esmę atitinkančios sutartys, yra priskiriamos su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančioms pajamoms ir apmokestinamos, taikant šioms pajamoms GPMĮ nustatytas taisykles, išskyrus tai, kad atleistiems iš darbo asmenims neapmokestinamasis pajamų dydis (toliau - NPD) ir (ar) papildomas NPD mokesčiniu laikotarpiu netaikomi.

Šio paaiškinimo nuostatos iš esmės suderintos su Lietuvos Respublikos finansų ministerija (2017-10-16 raštas Nr. ((14.16-01)-5K-1714394-6K-1706214).

Teisės departamento direktorė

Rasa Virvilienė

